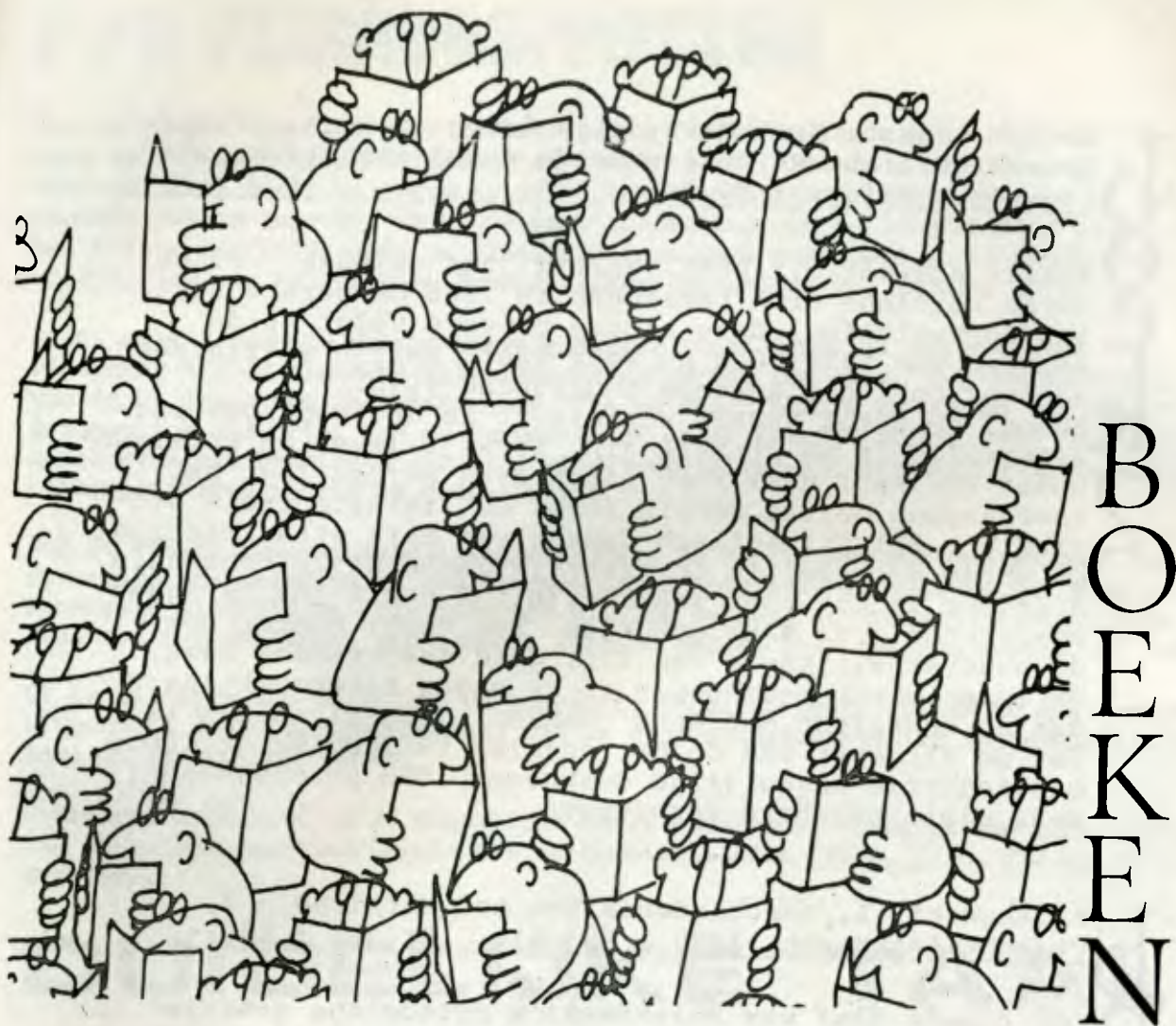




# boek 1

Harmsen, Perry, Van Gelder, Mensenwerk, Industriële vakbonden op weg naar eenheid, Baarn, 1980. 279 blz. Prijs: f 35,--

---

Een gunstig effect van de recente ontwikkelingen in de vakbeweging -door de auteurs wordt gesproken van een 'zichzelf hervinden'- is de groeiende belangstelling voor de eigen geschiedenis. Dit uit zich b.v. in samenwerking met sociale wetenschappers, uitmondend in publicaties.

Voor het opstellen van dit feestboek bij de fusie van de Industriebonden NVV en NKV kregen de schrijvers de vrije hand. Daardoor kon het boek een openhartig verslag worden van het moeizame proces van eenwording. Alleen zo kan geschiedschrijving ook worden tot een les voor het heden.

Het boek draagt meer het karakter van een historische beschouwing dan van een doorlopend overzicht. Dan mag als kritiek gelden dat de schrijvers te weinig de grenzen van de eigen discipline overschreden hebben. Voor Harmsen is het de derde keer dat hij meewerkt aan een algemene vakbondsgeschiedenis. Opvallend is de nu positieve beoordeling van de katholieke vakbonden; de ontdekking van dit nieuwe gebied leidt zelfs tot een soms te grote aandacht voor de katholieke sociale ideologie.

Juist op een zo goed (en prachtig verzorgd) boek, dat een diep en aansprekend inzicht geeft in de vakbondsgeschiedenis, mag kritiek geuit worden.

b  
o  
e  
k  
2  
Berlin, Isaac, Karl Marx, zijn leven en werk, (Tweede geheel herziene en vermeerderde druk) Amsterdam, 1980, 289 blz. Prijs: f 39,50.-----

Berlin schreef dit boek veertig jaar geleden. Van de derde herziene druk verscheen in 1968 de eerste nederlandse vertaling. Deze nieuwe uitgave volgt op de engelse van 1978. Ook nu weer heeft Berlin wijzigingen aangebracht, die nergens ingrijpend zijn. Hoewel de titel anders suggereert is het boek geen bibliografie in de strikte zin. Terwijl leven en werkzaamheden van Karl Marx kort beschreven worden ligt het hoofdaccent op wat Berlin noemt de 'intellectuele biografie'. Het filosofisch denken van Marx staat centraal en wordt door Berlin op essay-istische wijze behandeld. Hierdoor is het boek waarschijnlijk nooit tot gezaghebbende bron over Marx geworden. Het vormt echter ook de aantrekkelijkheid van dit, goed geschreven, boek. De lezer wordt meegenomen in de eigen uiteenzetting van de schrijver met Marx' denken. Onbegrijpelijk is dat de uitgever een op het engelse taalgebied gerichte bibliografie ongewijzigd overneemt. Een interessante, maar niet onmisbare heruitgave.

b  
o  
e  
k  
3  
Kolakowski, L, Geschiedenis van het Marxisme - 2, Utrecht/Antwerpen, 1980. 603 blz. Prijs: f 65,---

Dit tweede deel van Kolakowski's driedelige geschiedenis van de marxistische leer maakt nog duidelijker dat we te maken hebben met een meesterwerk. Het eerste deel behandelde voornamelijk de denkbeelden van Marx en Engels zelf, die vaker zijn samengevat en beschreven.

In dit tweede deel wordt de ontwikkeling in de periode 1889-1914 beschreven, die wordt aangeduid als de 'Gouden Eeuw' van het marxisme. Kolakowski heeft een onmogelijk lijkende taak volbracht door in dit breed samengestelde en diepgravende overzicht alle belangrijke stromingen en figuren te behandelen. In deze periode ontstond een filosofische splitsing in twee kampen, waarvan de één doctrinair vasthield aan de orthodoxe leer, de ander probeerde het marxisme te verrijken uit andere bronnen.

Opvallende zaken in de weergave van Kolakowski zijn de uiteenzetting over de herwaardering van Kant, zijn begrijpelijke aandacht voor onbekende Poolse figuren, de grote waardering voor de zogenaamde 'austro-marxistische' school en de negatieve beoordeling van de door Lenin geïnspireerde leer.

Hierbij schetst hij een direkte, historisch oorzakelijke lijn tussen Lenin en Stalin.

Ook dit deel vereist voor doorgronding weer aandachtige studie.

